

REGLEMENTAREA TRANSNISTREANĂ ÎN IMPAS

Autor:

Victor Chirilă

Director Executiv APE

Sumar

În 2014, politica pașilor mici de angajare cu administrația transnistreană a intrat în impas. Consultările în formatul 5+2 au fost întrerupte, iar discuțiile pe probleme politice și de securitate au rămas blocate. Cooperarea sectorială între ambele maluri ale Nistrului a bătut, în general, pasul pe loc. Grupurile comune de lucru s-au reunit fără a decide ceva substanțial, iar agendele lor de lucru au fost dominate preponderent de subiecte conflictuale. Situația în zona de securitate a conflictului a continuat să se deterioreze, iar incriminările reciproce, dintre Tiraspol și Chișinău, cu privire la sabotarea dialogului au devenit tot mai frecvente.

La 18 februarie 2015, după lungi negocieri politice, la Chișinău a fost investit noul Guvernul al Republicii Moldova condus de Prim-ministrul Chiril Gaburici, pentru care continuarea dialogului cu regiunea transnistreană a rămas o prioritate. La 14 martie 2015, a avut loc întâlnirea Prim-ministrului Republicii Moldova Chiril Gaburici cu liderul transnistrean Evghenii Șevciuc. În cadrul întâlnirii, aceștia au căzut de acord să dea un nou impuls tuturor platformelor de dialog și conlucrare în procesul reglementării transnistrene.

Întâlnirea Gaburici-Șevciuc este o nouă încercare a autorităților centrale de la Chișinău de a relansa politica pașilor mici de angajare cu regiunea transnistreană, având ca scop inițierea negocierilor politice în formatul "5+2". Totuși, în ciuda evoluțiilor pozitive înregistrate în ultimul timp, în continuare, există o serie întreagă de obstacole obiective care, volens-nolens, vor împiedica Chișinăul să iasă din cercul vicios al rateurilor în dialogul cu administrația de la Tiraspol.

În consecință, lansarea negocierilor politice asupra statutului juridic special al Transnistriei rămâne incertă. Nu doar administrația de la Tiraspolul, dar, inclusiv, autoritățile de la Chișinău nu manifestă interes real pentru astfel de negocieri. Partidele parlamentare nu au o viziune solidară asupra viitoarei soluționări politice, iar societatea nu este pregătită pentru un eventual compromis. În aceste condiții, considerăm oportun ca autoritățile centrale și partidele parlamentare să evite o soluționare precipitată a conflictului și să se focuseze, în primul rând, pe pregătirea temeinică a Republicii Moldova pentru o reintegrare graduală a regiunii transnistrene în spațiul său economic, juridic și politic.

Cu pași mici spre un nou impas

În 2011, Vlad Filat, ex-Prim-ministrul Republicii Moldova a lansat politica pașilor mici în raport cu regiunea transnistreană. Noua concepție de

angajare cu administrația separatistă de la Tiraspol avea ca scop primordial să relanseze dialogul și negocierile politice între Chișinău și Tiraspol asupra viitorului statut al regiunii, în paralel cu promovarea cooperării practice în varii domenii de interes comun pentru ambele maluri ale Nistrului: economie, educație, socio-umanitar, transport, telecomunicații, asigurarea drepturilor omului, etc..

Datorită acestei noi abordări părțile au reușit să relanseze dialogul între autoritățile de la Chișinău și administrația de la Tiraspol în formatul „5+2” și ”1+1”; să aprobe principiile, procedurile și agenda procesului de negocieri; să reia activitatea grupurilor comune de lucru; să relanseze traficul feroviar de mărfuri prin regiunea transnistreană; să demonteze funicularul industrial peste râul Nistru între Rezina și Râbnîța; să evacueze din regiunea transnistreană 1012 surse radioactive pentru a fi stocate în depozite special amenajate, precum și circa 140 de tone de pesticide inutilizabile pentru a fi lichidate în siguranță în Germania; să pună în aplicare un mecanism comun care reglementează achitarea pensiilor pentru locuitorii de pe ambele maluri ale Nistrului ce își schimbă locul de trai, etc..

În ciuda acestor progrese, până în prezent, politica pașilor mici nu și-a atins scopul ei major, eșuând să determine administrația de la Tiraspol să accepte inițierea negocierilor asupra statutului politico-juridic al regiunii transnistrene. Dimpotrivă, administrația transnistreană, încurajată de Federația Rusă, refuză tranșant orice discuție la acest subiect insistând pe necesitatea soluționării mai întâi de toate a problemelor socio-economice. În viziunea, Moscovei și a Tiraspolului, doar astfel vor fi create condițiile oportune pentru negocierile politice. Această atitudine contravine, însă, poziției autorităților de la Chișinău, care insistă pe promovarea cooperării sectoriale concomitent cu avansarea negocierilor politice asupra unui statut politico-juridic special pentru regiune în cadrul Republicii Moldova.

Ca urmare a acestei contradicții de abordări, pe parcursul anului 2014, cooperarea sectorială între ambele maluri ale Nistrului a bătut, în general, pasul pe loc. Grupurile comune de lucru s-au reunit fără a decide ceva substanțial. Agendele lor au fost tot mai des dominate de subiecte conflictuale precum: situația școlilor cu predarea în grafia latină din regiunea transnistreană; interzicerea de către administrația de la Tiraspol a accesului pentru locuitorii din raionul Dubăsari la terenurile agricole situate după traseul Râbnîța - Tiraspol; utilizarea neautorizată de către regiunea transnistreană a resurselor de spectru radio, care sunt proprietate publică a Republicii Moldova, etc..

Situația în zona de securitate a conflictului transnistrean a devenit din ce în ce mai instabilă. Tiraspolul a introdus tarife discriminatorii pentru angajații organelor de drept ale Republicii Moldova aflați în zona de securitate; a consolidat și extins neautorizat infrastructura ”posturilor migraționale, de grăniceri și vameși”; a complicat procedura de înregistrare a cetățenilor moldoveni de malul drept al Nistrului în vederea limitării până la 90 de zile a termenului de aflare în regiunea transnistreană; a blocat premeditat deplasarea observatorilor militari la locul incidentelor; a sporit unilateral și neautorizat prezența militară în zona de securitate (or. Bender); a arestat ilegal militari din Contingentul de pacificatori din partea Republicii Moldova și reprezentanții administrației liceului cu predarea în grafie latină ”Lucina Blaga” din Tiraspol; a blocat constant activitatea Comisiei Unificate de Control, refuzând să discute probleme existente în zona de securitate.

Tiraspolul și Moscova au exploatat cu dexteritate unele decizii/acțiuni insuficient pregătite/coordonate de către autorităților de la Chișinău. Printre aceste decizii/acțiuni se regăsesc instalarea punctelor de control migrațional pe râul Nistru, chemate să monitorizeze fluxul de străini care intră în Republica Moldova prin regiunea transnistreană, precum și introducerea accizelor la importurile de mărfuri din regiune, anulate ulterior de Guvernul de la Chișinău. În consecință, reuniunile în formatul ”5+2” au eșuat să se focuseze asupra relansării negocierilor politice propriu-zise.

De asemenea, în contextul semnării de către Republica Moldova a Acordului de Asociere cu UE, la solicitarea Federației Ruse a fost amânată reuniunea în formatul ”5+2” preconizată pentru 17-18 iulie 2014, aceasta pretextând că „nu vede nici un motiv să fie organizate negocieri de dragul negocierilor”, iar dacă ”runda din iulie nu conduce la nici un rezultat, acest lucru va discredita negocierile”. Scenariul s-a repetat în august, când administrația de la Tiraspol a refuzat să participe la reuniunea ”5+2” ce ar fi urmat să aibă loc la 11-12 septembrie, la Viena, de această dată sub pretextul că autoritățile de la Chișinău au deschis dosare penale pe numele mai multor reprezentanți ai administrației transnistrene, printre care se numără Tatiana Turanskaia, ”Prim-ministru”, Ghenadii Kuzmiciov, ”Ministru de Interne”, Ghenadii Evstratii, ”Ministrul Agriculturii”, Vladimir Râmari, ”Președintele Judecătoriei Supreme”, etc.. Ulterior, în ajunul alegerilor parlamentare din Republica Moldova au fost suspendate inclusiv întâlnirile în formatul ”1+1” la nivelul reprezentanților politici de la Chișinău și Tiraspol, urmând ca acestea să fie reluate după scrutinul din 30 noiembrie 2014.

Tiraspol și Moscova acuza tot mai insistent Republica Moldova și Ucraina de blocadă economică, după ce autoritățile ucrainene au decis să consolideze măsurile de securitate și control pe porțiunea transnistreană a frontierei cu Republica Moldova. Aceste acuzații sunt contrazise însă de datele comerciale publicate de chiar așa-zisul ”Comitet Vamal al Republicii Moldovenești Nistrene”, conform cărora în perioada ianuarie – septembrie 2014 exporturile din regiune s-au majorat cu 48% - până la 559,2 milioane USD, iar importurile cu 8,9% - până la 1,215 miliarde USD. Astfel, la începutul lunii octombrie 2014 comerțul extern efectuat de regiunea transnistreană a depășit 1,774 miliarde USD, ceea ce este cu 19% mai mult decât în perioada similară din 2013¹. Pe fundalul acestor evoluții, incriminările reciproce, dintre Tiraspol și Chișinău, cu privire la sabotarea negocierilor și tensionarea situației în zona de securitate a conflictului au devenit tot mai frecvente.

Depășirea impasului se amână

La 18 februarie 2015, după lungi negocieri politice, la Chișinău este investit Guvernul Republicii Moldova condus de Prim-ministrul Chiril Gaburici. Continuarea dialogului cu regiunea transnistreană a rămas o prioritate pentru noul executiv. În scurt timp, a fost reluat dialogul în formatul ”1+1”, la nivelul reprezentanților politici ai Guvernului Republicii Moldova și administrației transnistrene, iar la 14 martie, la Chișinău, are loc întâlnirea Prim-ministrului Republicii Moldova Chiril Gaburici cu liderul transnistrean Evghenii Șevciuck. În cadrul întâlnirii respective, părțile au semnat Protocolul adițional de prelungire a mecanismului transportului feroviar de mărfuri prin regiunea transnistreană; au căzut de acord să dea un impuls pozitiv tuturor platformelor de dialog și de conlucrare în procesul reglementării transnistrene; și au convenit să organizeze pe 20 martie reuniunea comună a reprezentanților politici cu șefii grupurilor sectoriale de lucru pentru consolidarea încrederii între ambele maluri ale Nistrului.

Întâlnirea este, fără îndoială, o nouă încercare a autorităților centrale de la Chișinău de a relansa politica pașilor mici de angajare cu regiunea transnistreană având drept scop lansarea negocierilor politice în formatul ”5+2” asupra statutului special Transnistriei în cadrul Republicii Moldova. Acest efort este susținut și încurajat de UE, care recomandă Guvernului moldovean ”*continuarea angajării proactive cu partea transnistreană pentru a promova o*

¹ http://www.publika.md/tiraspolul-se-lauda-cu-majorarea-comertului-extern--top-cinci-parteneri-de-afaceri-ai-regiunii-transnistrene_2121581.html

*viziune mutuală acceptabilă pentru un viitor comun și crearea condițiilor care ar permite aplicarea AA/DCFTA pe întregul teritoriu al Moldovei*². Totodată, Ambasadorii UE și al SUA acreditați în Republica Moldova au înaintat noului Guvern un set de recomandări detaliate pe termen imediat, scurt și mediu chemate să contribuie pe parcursul anului 2015 la îmbunătățirea relațiilor între cele două maluri ale Nistrului, să relanseze procesul "5+2" și să faciliteze un acord cu administrația de la Tiraspol asupra modalităților de punere în aplicare a Acordului de Liber Schimb Aprofundat și Cuprinzător în regiunea transnistreană³.

Unele din recomandările făcute de Ambasadorii UE și SUA au fost între timp realizate. Chișinăul și Tiraspolul au reluat întâlnirile în formatul "1+1", inclusiv la nivelul Prim-ministrului Republicii Moldova și liderului administrației transnistrene; au redemarcat întâlnirile grupurilor sectoriale de lucru; a fost soluționată prin compromis problema asigurărilor obligatorii de răspundere auto pentru mijloacele de transport înregistrate pe cele două maluri ale Nistrului, părțile convenind asupra semnării unei Decizii protocolare cu privire la cooperarea subiecților de asigurare din Republica Moldova și regiunea transnistreană⁴; iar la 21 aprilie 2015, la Viena, au avut loc consultări speciale a participanților în formatul "5+2". În ciuda acestor evoluții pozitive, tensiunile persistă și se agravează periodic. Administrația de la Tiraspol refuză reluarea reuniunilor oficiale în formatul "5+2", deoarece, în viziunea sa, autoritățile de la Chișinău ar menține o serie de constrângeri și ar fi inițiat investigații infracționale în raport cu mai multe persoane fizice și agenți economici/importatori din regiune. La rândul lor, autoritățile centrale de la Chișinău declară că reprezentanții administrației transnistrene continuă să sfideze angajamentele asumate privind asigurarea liberei circulații în Zona de Securitate a conflictului⁵, blocând, în

particular, libera circulație a colaboratorilor de poliție ai Republicii Moldova în or. Bender, precum și a observatorilor militari chemați să investigheze astfel de cazuri.

Ipotetic, având în vedere evoluțiile pozitive menționate mai sus, am putea admite că reuniunile "5+2" ar putea fi, de asemenea, reluate în viitorul apropiat. Totuși, acest lucru nu va însemna și depășirea impasului în care se află actualmente procesul de soluționare politică a conflictului transnistrean. Din noiembrie 2011 și până în iunie 2014, formatul "5+2" s-a întrunit cu regularitate, cu toate acestea, procesul politic de soluționare a conflictului a stagnat. Tiraspolul, sprijinit de Moscova a refuzat deschiderea discuțiilor pe probleme politice și de securitate, incluse în așa-numitul „coș trei”, preferând să se axeze pe subiecte socio-economice și umanitare. Ca rezultat, agendele de lucru a reuniunilor "5+2" au fost dominate, în mare parte, de chestiuni tehnico-organizatorice.

În mod cert, această situație se va repeta și de această dată, deoarece adevăratele cauze ale impasului în care s-a pomenit procesul politic de soluționare a conflictului nu au fost înlăturate. Dimpotrivă, ca urmare a agresiunii Federației Ruse în Ucraina, contextul regional s-a complicat, discrepanța dintre pozițiile Chișinăului și Tiraspolului continuă să crească, iar Republica Moldova este în continuare nepregătită pentru reintegrarea regiunii transnistrene. În cele ce urmează, vom reliefa succint cele mai importante cauze care obstrucționează, din punctul nostru de vedere, procesul de soluționare a conflictului transnistrean.

1) Lipsa spațiului de compromis dintre Chișinău și Tiraspol

În ciuda politicii pașilor mici promovată de autoritățile moldovene, precum și al reuniunilor regulate în formatul "5+2", spațiul de compromis dintre Chișinău și Tiraspol s-a îngustat periculos de mult. Administrația transnistreană promovează fără alternativă ideea normalizării relațiilor cu Republica Moldova prin recunoașterea internațională a Transnistriei ca stat independent. Această soluție este, însă, inacceptabilă pentru autoritățile centrale de la Chișinău, care oferă în schimb regiunii transnistrene un statut juridic special de unitate teritorială autonomă, după modelul Autonomiei Găgăuze, opțiune respinsă categoric nu doar de actuala administrație de la Tiraspol, dar cu regret și de cetățenii noștri din regiune. Totodată, a continuat să se adâncească discrepanța geopolitică între ambele maluri ale Nistrului. În timp ce Republica Moldova optează pentru asocierea politică și integrarea economică cu UE, regiunea transnistreană a decis să armonizeze

2 European Commission & High Representative of the European Union for Foreign Affairs and Security Policy, Joint Staff Working Document, Implementation of the European Neighborhood Policy in the Republic of Moldova, Progress in 2014 and recommendations for actions, Brussels, 25.3.2015, SWD(2015) 69 final, http://eeas.europa.eu/enp/pdf/2015/repulic-of-moldova-enp-report-2015_en.pdf

3 Note Informative din partea Partenerilor de dezvoltare ai Moldovei, ianuarie 2015, http://www.gov.md/sites/default/files/document/attachments/briefing_book_rom.pdf

4 Приднестровье и Молдова предварительно согласовали механизм взаимного признания полисов ОСАГО, <https://tv.pgtrk.ru/news/20150408/30406>

5 Reprezentanții Tiraspolului s-au dezis în mod unilateral de angajamentele asumate anterior privind asigurarea liberei circulații în Zona de Securitate, <http://gov.md/ro/content/reprezentantii-tiraspolului-s-au-dezis-mod-unilateral-de-angajamentele-asumate-anterior>

legislația și politicile sale cu cele ale Federației Ruse, promovează integrarea în Uniunea Eurasiatică și refuză să facă parte din Zona Economică Liberă, Comprehensivă și Aprofundată (DCFTA) negociată de Republica Moldova cu UE.

2) *Moldova a eșuat să devină un pol de atracție pentru regiunea transnistreană*⁶

În pofida promovării intense a vectorului integrării europene pe malul drept, Republica Moldova nu a reușit să devină o alternativă credibilă pentru cetățenii din regiunea transnistreană. Conform cercetării sociologice realizate în regiunea transnistreană în iulie 2014 la comanda Ecorys UK, majoritatea respondenților care au participat la focus grupuri au exclus ideea reintegrării Transnistriei în Republica Moldova cu statut juridic special. În schimb, ei preferă, în primul rând, recunoașterea independenței Transnistriei sau incorporarea regiunii în Federația Rusă.

3) *Societatea de malul drept al Nistrului (Republica Moldova) nu este pregătită pentru un compromis politic cu regiunea transnistreană*⁷

Conform cercetării sociologice cu privire la perspectivele reglementării problemei transnistrene realizat în mai 2014 de compania CBX AXA, la comanda Ecorys UK, 66% din populația de malul drept al Nistrului consideră că Transnistria trebuie să facă parte din Republica Moldova la fel ca și celelalte raioane ale țării și doar 15% ar susține acordarea un statut de autonomie economică, culturală și administrativă pentru regiunea transnistreană.

4) *Fărămițarea solidarității clasei politice de la Chișinău în raport cu regiunea transnistreană*

Clasa politică de la Chișinău este dezbinată mai mult ca niciodată în raport cu regiunea transnistreană. Soluția acordării Transnistriei unui statut juridic special formulată de *Legea Parlamentului Republicii Moldova Nr. 173, din 22 iulie 2005, cu privire la prevederile de bază ale statutului juridic special al localităților din stânga Nistrului (Transnistria)* nu se mai bucură de susținerea univocă a partidelor parlamentare. Liderul Partidului Comuniștilor Vladimir Voronin, principalul promotor al respectivei Legi, se pronunță în prezent pentru acordarea regiunii transnistrene a statului de republică în cadrul Republicii Moldova⁸ și respinge

formula de unitate teritorială autonomă cu statut juridic special, așa cum este prevăzut în Art. 3 al Legii din 22 iulie 2005. De asemenea, Legea în cauză este contestată de Partidul Socialiștilor din Republica Moldova (PSRM) condus de Igor Dodon, care susține ideea federalizării Republicii Moldova, cu Transnistria în calitate de subiect federal. PSRM se află în plină ascensiune, iar la ultimele alegeri parlamentare, din 30 noiembrie 2014, a reușit să-și adjudece 25 de locuri din 101 în actualul Legislativ. La rândul lor, Partidul Democrat din Moldova și Partidul Liberal-Democrat din Moldova, care formează actuala guvernare minoritară, preferă să ignore Legea Nr. 173, din 22 iulie 2005, care în opinia (neoficială) a acestora este mai degrabă un impediment în promovarea dialogului cu administrația de la Tiraspol.

5) *Apatia societății față de conflictul transnistrean*⁹

Societatea este profund dezinteresată de problema transnistreană. Doar un procent din cetățenii Republicii Moldova, care locuiesc pe malul drept al Nistrului, consideră soluționarea problemei transnistrene ca reprezentând prioritatea nr. 1 pentru guvernare. Situația este caracteristică tuturor grupurilor distincte de cetățeni, fără diferențe semnificative în funcție de vârstă, studii, nivel socio-economic etc. Inclusiv în raioanele din vecinătatea Nistrului, unde contactele cu regiunea transnistreană sunt mult mai frecvente, doar 14% din respondenți plasează rezolvarea conflictului în primele trei priorități. Apatia societății față de problematica transnistreană este, fără îndoială, cauzată într-o mare măsură de nivel scăzut de informare despre acțiunile sau/și inacțiunile întreprinse de autoritățile Republicii Moldova în vederea reglementării conflictului. Astfel, doar 21% din respondenți sunt de părere că Republica Moldova are un plan de soluționare a conflictului transnistrean, 45% consideră că un asemenea plan lipsește, iar 34% nu cunosc nimic în acest sens. Politicile de reintegrare lipsesc aproape completamente din vizorul opiniei publice, doar 11% din respondenți susțin că cunosc „foarte mult” sau „destul de mult”, restul recunoscând că nu cunosc nimic despre asemenea politici. Ca rezultat, 56% din cetățenii intervievați apreciază că autoritățile întreprind măsuri insuficiente sau chiar deloc pentru reintegrarea țării.

6 Ecorys UK, „Quality Sociological Survey on the Dialogue Between Two Banks of Dniester River”, Tiraspol, July 2014 31.07.2014, <http://www.ape.md/lib.php?l=ro&id-c=173&year=2014>

7 Ecorys UK, „National Survey on the Transnistrian Reintegration Prospects: Public Perceptions”, CBS AXA, Chisinau, May 2014, 30.05.2014, <http://www.ape.md/lib.php?l=ro&id-c=173&year=2014>

8 Владимир Воронин: «Они просто хотят отделиться по

Днестру от Украины и России», Kommersant.md, [http://www.kommersant.md/node/18873](http://www.kommersant.md/node/18873http://www.kommersant.md/node/18873)

9 Ecorys UK, „National Survey on the Transnistrian Reintegration Prospects: Public Perceptions”, CBS AXA, Chisinau, May 2014, 30.05.2014, <http://www.ape.md/lib.php?l=ro&id-c=173&year=2014>

6) *Lipsa unui angajament real la Chișinău pentru reintegrarea regiunii transnistrene*

Legea Parlamentului Republicii Moldova Nr. 173, din 22 iulie 2005, cu privire la prevederile de bază ale statutului juridic special al localităților din stânga Nistrului (Transnistria) a rămas în mare parte un document declarativ, fără urmări practice. Ea nu a fost urmată de elaborarea unei Strategii de reintegrare a țării care ar fi ghidat toate instituțiile statului și societatea în aplicarea prevederilor sale. Mijloacele politicii de reintegrare a țării sunt fie insuficient dezvoltate sau practic nu există de loc. Comisia guvernamentală pentru reintegrarea țării coordonează o politică de reintegrare practic inexistentă, fără strategie și fără un plan consolidat de acțiuni, care să canalizeze atenția, eforturile și resursele autorităților centrale și locale. Viceprim-ministrul pentru reintegrare nu dispune de pârghiile necesare pentru realizarea politicilor de reintegrare, care există aproape exclusiv la nivelul discursului public și mai deloc la nivelul unor documente programatice aprobate de Ministere, Guvern sau Parlament. Deși reintegrarea țării este o prioritate majoră a activității lor, Ministrele de resort nu au dezvoltat planuri de reintegrare sectoriale, în cazul în care aceasta s-ar întâmpla în următorii 10 ani. Biroul pentru reintegrare al Cancelariei de Stat, are insuficientă expertiză pentru elaborarea strategiilor, politicilor, planurilor și mecanismelor de reglementare și reintegrare. Cât privește Grupurile de lucru sectoriale, autoritățile de la Chișinău nu au propriile planuri de acțiuni pro-active pe termen mediu, care ar îndrepta activitatea acestora în direcția creării premizelor obiective pentru construirea unor spații unice între ambele maluri ale Nistrului economic, de transport, educațional, comercial, social, turistic, vamal, etc..

7) *Reprezentantul politic al Chișinăului în formatul "5+2" nu dispune de un mandat incontestabil, expres formulat și aprobat de guvern, pentru negocierea unui compromis politic cu regiunea transnistreană*

Deși autoritățile moldovene pledează pentru demararea negocierilor asupra statutului juridic special al regiunii transnistrene, reprezentantul politic al Chișinăului în formatul "5+2" nu are un mandat expres formulat și aprobat de guvern în acest sens. Conform Legii Parlamentului Republicii Moldova Nr. 173, din 22 iulie 2005, cu privire la prevederile de bază ale statutului juridic special al localităților din stânga Nistrului (Transnistria), negocierea statutului juridic special al Transnistriei poate avea loc doar după îndeplinirea condițiilor privind demilitarizarea regiunii, în special a celor referitoare la onorarea de către Federația Rusă a obligațiilor asumate la Summit-ul OSCE de

la Istanbul (1999) privind evacuarea integrală, urgentă și transparentă a trupelor și armamentului de pe teritoriul Republicii Moldova, și după formarea, în Transnistria, a unui sistem al puterii alese în mod democratic¹⁰. Prin urmare, atât timp cât, demilitarizarea și democratizarea regiunii transnistrene nu a avut loc, negocierea unui compromis politic cu administrația de la Tiraspol este ilegală și pasibilă de răspundere penală.

8) *Intensificarea confruntării geopolitice în regiune*

Soluționarea conflictului transnistrean nu poate avea loc, ignorând contextul regional/european. Ca urmare a agresiunii Federației Ruse împotriva Ucrainei, stabilitatea regională este extrem de volatilă. Logica confruntării domină acțiunile Moscovei în regiune. Anexând peninsula Crimeea și creând în sud-estul Ucrainei republicile populare Donețk și Lugansk, Rusia a declanșat lupta geopolitică deschisă cu Occidentul (SUA și UE) pentru menținerea Ucrainei și a întregii regiuni post-sovietice în sfera sa de influență. Armistițiul de la Minsk din februarie 2015, nu pune capăt acestei confruntări. Or, atâta timp cât, soarta Ucrainei nu este tranșată, Transnistria, avanpostul intereselor ruse în regiune, va continua să rămână o piesă importantă în jocul geopolitic declanșat de Kremlin. Status-quo-ul actual este mai mult decât convenabil Moscovei, deoarece îi permite să folosească Transnistria alături de Crimeea și republicile populare Donețk și Lugansk în acțiunile sale de intimidare, izolare și constrângere la resemnare/supunere a Ucrainei.

Ce urmează?

Având în vedere realitățile expuse mai sus, în opinia noastră, lansarea negocierilor politice asupra statutului juridic special al Transnistriei este incertă și riscantă. Nu doar administrația de la Tiraspolul, dar, inclusiv, autoritățile de la Chișinău nu manifestă interes real pentru astfel de negocieri. Republica Moldova este totalmente nepregătită pentru reintegrarea regiunii transnistrene. Aceasta nu dispune în prezent de o politică sistematică de reintegrare și nici de resursele necesare pentru realizarea unui astfel de efort. Partidele parlamentare nu au o viziune solidară asupra viitoarei soluționări politice, iar societatea nu este pregătită pentru un eventual compromis. Mai rău, societatea rămâne extrem de apatică față de problematica transnistreană, iar dezinteresul ei

¹⁰ Condițiile demilitarizării și democratizării regiunii transnistrene au fost stipulate expres de Parlamentul Republicii Moldova în Legea Nr. 117, din 10 iunie 2005, cu privire la inițiativa Ucrainei în problema reglementării conflictului transnistrean și la măsurile pentru democratizarea și demilitarizarea zonei transnistrene, <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=307472>

poate genera noi idei voluntariste și obscure, gen Memorandumul Kozak, din partea clasei politice și autorităților moldovenești. În aceste condiții, considerăm oportun ca autoritățile și partidele parlamentare să evite o soluționare precipitată a conflictului.

În schimb, recomandăm autorităților centrale și partidelor parlamentare ca pună accentul, în primul rând, pe pregătirea temeinică a Republicii Moldova pentru reintegrarea graduală a regiunii transnistrene în spațiul său economic, juridic și politic, și anume:

1. Să transforme Republica Moldova într-un exemplu/model de transformări democratice, economice, sociale și instituționale demn de urmat de regiunea transnistreană;
2. Să convină asupra unei viziuni unitare/solidare de reintegrare a țării pe termen mediu și lung;
3. Să elaboreze o politică de reintegrare a țării pe termen mediu, care ar pregăti instituțiile statului, economia țării și societatea, de pe ambele maluri ale Nistrului, pentru eventuala reintegrare a regiunii transnistrene;
4. Să elaboreze și lanseze o campanie națională de informare sistematică a societății, de pe ambele maluri ale Nistrului, despre viziunea Republicii Moldova de soluționare a conflictului și politica sa de reintegrare a regiunii transnistrene;
5. Să dezvolte relații de parteneriat cu politicienii, administrația și comunitatea de afaceri din stânga Nistrului, deoarece reintegrarea țării nu va înseamna, nicidecum, capitularea necondiționată a regiunii transnistrene, ci mai curând un compromis între doi parteneri;
6. Să renunțe la frica de a pierde regiunea transnistreană, care de-facto este pierdută, și să genereze soluții curajoase de angajare a acesteia în parteneriate de cooperare capabile să faciliteze recrearea spațiului de compromis dintre Chișinău și Tiraspol, prin multiplicarea sinergiilor instituționale, economice, sociale, culturale dintre ambele maluri ale Nistrului. Un exemplu de sinergie ar fi extinderea în regiunea transnistreană a programelor de asistență ale instituțiilor internaționale oferite țării noastre;
7. Să negocieze o soluție mutual acceptabilă pentru aplicarea DCFTA în regiunea

transnistreană. Reducerea acestui subiect la o chestiune pur tehnică este o mare eroare.

8. Să formuleze și aprobe un mandat de negocieri cu obiective clare și fără echivocuri legale pentru reprezentantul politic al Republicii Moldova în formatul „5+2”¹¹.

11 De exemplu, mandatul Republicii Moldova pentru negocierea cu UE a viitorului Acord de Asociere a fost aprobat prin Hotărârea Guvernului RM nr. 680 din 13 noiembrie 2009. Iar negocierile au fost lansate prin Decretul Președintelui interimar al RM nr. 67 din 17.11.2009, în urma respectării tuturor procedurilor prevăzute de legislația în vigoare, inclusiv consultarea Comisiei pentru politică externă a Parlamentului RM.

**Această publicație este realizată de Asociația pentru Politică Externă cu suportul Fundației Est-Europene, din resursele acordate de Guvernul Suediei prin intermediul Agenției Suedeze pentru Dezvoltare și Cooperare Internațională (Sida) și Ministerul Afacerilor Externe al Danemarcei/DANIDA. Opiniile exprimate aparțin autorilor și nu reflectă neapărat punctul de vedere al Fundației Est-Europene, Guvernului Suediei, Sida sau al Ministerului Afacerilor Externe al Danemarcei/DANIDA.*

Asociația pentru Politică Externă (APE) este o organizație non-guvernamentală activitatea căreia este dedicată susținerii procesului de integrare a Republicii Moldova în Uniunea Europeană, promovării reformelor democratice și a soluționării politice a problemei transnistrene în contextual integrării europene a țării.

Asociația pentru Politică Externă (APE)
Str. A. Sciusev, 64, Chișinău, MD-2012
Republica Moldova
Tel.: +373 22 22.44.30; +373 22 21.09.86
Fax: +373 22 21.09.86
E-mail: office@ape.md
www.ape.md
www.europa.md